

**Speciaal verslag van de Europese Ombudsman aan het Europees Parlement
naar aanleiding van de ontwerpaanbeveling aan het Europees Bureau voor
fraudebestrijding (OLAF) in klacht 2485/2004/GG**

(Opgesteld overeenkomstig artikel 3, lid 7, van het Statuut van de Europese
Ombudsman¹)

INLEIDING

De Ombudsman is van mening dat in de onderhavige zaak een belangrijke principekwestie wordt opgeworpen die van invloed is op het vertrouwen van burgers in de instellingen en organen van de EU. De burgers moeten erop kunnen vertrouwen dat de onderzoeken van de Ombudsman accuraat en volledig zijn. Als instellingen of organen onjuiste en misleidende informatie aan de Ombudsman hebben verstrekt, moeten zij dan ook bereid zijn dit publiekelijk toe te geven, zodat de situatie kan worden rechtgezet. In de onderhavige zaak heeft OLAF geen gehoor gegeven aan de ontwerpaanbeveling van de Ombudsman waarin het Bureau werd verzocht te erkennen dat het onjuiste en misleidende verklaringen heeft afgelegd in de documenten die het bij de Ombudsman heeft ingediend. Daarom vindt de Ombudsman dat de kwestie moet worden voorgelegd aan het Europees Parlement.

DE KLACHT

Achtergrond

Tot 2004 was de klager, een Duitse journalist, Brussel-correspondent van het Duitse weekblad de *Stern*. In twee artikelen, die op 28 februari en 7 maart 2002 zijn verschenen, besteedde het tijdschrift aandacht aan enkele beschuldigingen in verband met vermeende onregelmatigheden die waren geuit in een verslag van een EU-functionaris, de heer Paul van Buitenen, en aan de onderzoeken die het Europees

¹ Besluit 94/262 van het Europees Parlement van 9 maart 1994 inzake het statuut van de Europese ombudsman en de algemene voorwaarden voor de uitoefening van zijn ambt, PB 1994 L 113, blz. 15.

Bureau voor fraudebestrijding (OLAF) naar aanleiding van deze beschuldigingen had uitgevoerd. De artikelen waren gebaseerd op het verslag van de heer Van Buitenen en op vertrouwelijke OLAF-documenten waarop het tijdschrift beslag had weten te leggen. Volgens de klager beschikte geen enkele andere krant in die tijd over kopieën van deze documenten.

Op 27 maart 2002 publiceerde OLAF een perscommuniqué waarin werd verklaard dat "een journalist" de hand had weten te leggen op een aantal documenten die betrekking hadden op het onderzoek van OLAF naar de zaken die door de heer Van Buitenen aan de orde waren gesteld en dat OLAF daarom overeenkomstig Verordening (EG) nr. 1073/1999² had besloten een intern onderzoek in te stellen naar de vermoedelijke onthulling van vertrouwelijke informatie. Volgens het persbericht zou in dit intern onderzoek ook aandacht worden besteed aan de bewering dat de betreffende documenten waren verkregen "door een ambtenaar te betalen".³ In de editie van 4 april 2002 van de krant *European Voice* werd een woordvoerder van OLAF geciteerd die zou hebben gezegd dat OLAF "prima facie-bewijs" had gekregen waaruit bleek dat er "mogelijk betaling heeft plaatsgevonden".

De klager en zijn krant vonden dat, hoewel in het perscommuniqué van OLAF geen naam was genoemd, de beschuldiging van omkoping die erin geuit werd niet anders kon worden geïnterpreteerd dan als een beschuldiging aan hun adres. Volgens de klager was deze beschuldiging ongegrond. De klager meende voorts dat de zaak van OLAF uitsluitend op geruchten was gebaseerd.

In dit verband verwees de klager naar een interne e-mail die de heer B. (de woordvoerder van OLAF) op 11 april 2002 binnen OLAF had rondgestuurd. In deze e-mail had de heer B. erop gewezen dat de enige feiten die op dat moment vaststonden, waren dat een vertrouwelijk document van OLAF was gelekt naar de pers en dat er geruchten gingen dat er zelfs voor dit document was betaald, waarbij zelfs een indicatie werd gegeven van de prijs die ervoor zou zijn betaald: "qu'il y avait des 'rumeurs' qui circulaient autour de l'OLAF et autour de la Commission européenne selon lesquelles ces documents auraient même été 'payés' (avec même l'indication d'un montant...)".

In een brief gedateerd 29 juli 2002 verzocht de klager OLAF zijn persbericht van 27 maart 2002 in te trekken of publiekelijk te verklaren dat het geen redenen had om hemzelf en de krant te verdenken. Verder vestigde de klager de aandacht op het feit dat het antwoord van de Commissie op een schriftelijke vraag van een lid van het Europees Parlement erop leek te wijzen dat OLAF wellicht de e-mails van zijn personeel had geanalyseerd en telefoongesprekken had afgeluisterd, of daar

² Verordening (EG) nr. 1073/1999 van het Europees Parlement en de Raad van 25 mei 1999 betreffende onderzoeken door het Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF), PB 1999 L 136, blz. 1.

³ Dit is de formulering die in de Duitse versie van het persbericht wordt gebruikt. De Engelse tekst van dat persbericht, die beschikbaar is op de website van OLAF, bevat een enigszins afwijkende formulering: "Volgens door het Bureau verkregen informatie heeft een journalist een aantal documenten ontvangen die betrekking hebben op de zogeheten 'affaire-Van Buitenen'. Het is niet uitgesloten dat voor deze documenten betaling heeft plaatsgevonden aan iemand binnen OLAF (of mogelijk een andere EU-instelling)."

toestemming voor had gegeven, om de mogelijke bronnen van de krant te achterhalen. Hij verzocht OLAF daarom te bevestigen dat het Bureau zijn communicatie met OLAF-medewerkers via telefoon of e-mail nooit had gecontroleerd. Tot slot vroeg de klager welke persoonsgegevens over hemzelf door OLAF, als een dergelijke controle wel had plaatsgevonden, op deze wijze waren bemachtigd.

In zijn antwoord van 22 augustus 2002 wees OLAF erop dat het in zijn persbericht noch de klager, noch diens krant had genoemd en dat er op het moment van schrijven geen verdere persberichten over deze zaak werden overwogen. Voorts benadrukte OLAF dat het er te allen tijde zorg voor draagt dat zijn onderzoeksmethoden in overeenstemming zijn met de wet. Het Bureau voegde eraan toe dat

"wij niet over persoonsgegevens over u beschikken, afgezien van uw werkadres, het telefoonnummer van uw kantoor, etc."

Klacht 1840/2002/GG

Op 22 oktober 2002 wendde de klager zich tot de Ombudsman (klacht 1840/2002/GG). In zijn klacht beweerde hij in essentie het volgende:

- (1) OLAF had onrechtmatig gehandeld door in zijn perscommuniqué van 27 maart 2002 en in verklaringen tegenover de *European Voice* beweringen inzake omkoping in de openbaarheid te brengen die slechts konden worden opgevat als aantijgingen aan het adres van de klager en zijn krant.
- (2) OLAF had niet alle vragen beantwoord die de klager in zijn brief van 29 juli 2002 gesteld had.

De klager eiste dat OLAF de beweringen over omkoping zou intrekken, bij voorkeur op dezelfde wijze als zij waren gepubliceerd, namelijk in een perscommuniqué en een afzonderlijk bericht in de *European Voice*. Verder eiste hij dat OLAF de vragen in zijn brief van 29 juli 2002 volledig zou beantwoorden.

Standpunt van OLAF

In zijn op 10 december 2002 verstuurd standpunt wees OLAF de beschuldigingen van de klager van de hand, waarbij het onder meer de volgende opmerkingen maakte:

"OLAF heeft er nooit over gespeculeerd welke journalist(en) of welke mediaorganisatie(s) functionarissen van OLAF of andere EU-instellingen mogelijk betaald zou(den) hebben voor vertrouwelijke documenten. OLAF merkt op dat [de klager] geen enkele onderbouwing geeft van zijn bewering dat hij de enige journalist was die de betreffende documenten in zijn bezit had op het moment dat het OLAF-onderzoek in gang werd gezet. Er is daarentegen bewijs dat andere media de hand hadden weten te leggen op dezelfde stukken. OLAF verwierpt de bewering van [de klager] dat de zinspelingen op mogelijke betaling moeten worden opgevat als gericht tegen hem en zijn werkgevers. Voor zover

OLAF weet, zijn de enige speculaties van deze aard in de pers uitgelokt door de verklaringen van de *Stern* zelf over het onderwerp."

Wat de brief van 29 juli 2002 betrof, stelde OLAF zich op het standpunt dat het het Bureau niet vrijstaat onderzoeksmethoden te bespreken die worden toegepast in een lopend onderzoek, met name het mogelijke gebruik van analysetechnieken in verband met e-mailverkeer en telefoongesprekken. Verder verklaarde OLAF:

"Zoals [de klager] toegeeft, heeft OLAF zijn vragen over het bewaren van persoonsgegevens in verband met hemzelf beantwoord."

Het antwoord van OLAF op het verzoek om nadere informatie

Nadat hij de opmerkingen van de klager ontvangen en onderzocht had, verzocht de Ombudsman OLAF (1) uit te leggen, met name in het licht van de bewijzen die de klager in zijn opmerkingen had aangevoerd, waarom het Bureau van mening was dat de verwijzing in zijn persbericht van 27 maart 2002 naar "een" journalist betrekking had of had kunnen hebben op andere personen en (2) in te gaan op de stelling van de klager dat de zaak van OLAF slechts op geruchten was gebaseerd.

In zijn antwoord van 24 maart 2003 gaf OLAF de volgende toelichtingen:

"De reden waarom de verwijzing naar 'een' journalist neutraal is en geen specifieke persoon impliceert, is dat andere journalisten vóór het persbericht van 27 maart 2002 van OLAF feitelijk artikelen hadden gepubliceerd die gebaseerd waren op hetzelfde interne document als dat waarnaar de klager verwijst in zijn artikel van 28 februari 2002. Op 3 maart 2002 verscheen bijvoorbeeld in *Le Monde* een artikel met de kop 'Vier onderzoeken ingesteld naar onregelmatigheden bij Europese Commissie', waarin gerefereerd werd aan interne documenten van OLAF (inclusief het document in kwestie). In het artikel werd bericht over een onderzoek naar drie voormalige ambtenaren van OLAF. Op 22 maart 2002 deed het nieuwsagentschap Belga verslag van OLAF-onderzoeken naar het gebouwenbeleid van de Commissie, waarbij verwezen werd naar interne documenten van OLAF (inclusief het document in kwestie). Op 26 maart 2002 berichtte hetzelfde nieuwsagentschap, Belga, dat de voorzitter van de Commissie begrotingscontrole van het Europees Parlement (COCOBU), mevrouw Diemut Theato, zich erover had beklaagd dat het 'onacceptabel is dat leden van de pers beschikken over een vertrouwelijk OLAF-verslag over de laatste onthullingen van Paul van Buitenen en wij niet' (cursivering toegevoegd). Gezien alleen al deze publicaties had de verwijzing naar 'een' journalist dus betrekking kunnen hebben op zowel de klager als de journalisten die de genoemde artikelen hebben geschreven of andere journalisten waarnaar mevrouw Theato verwees. Sterker nog, de verwijzing kon ook op om het even welke andere journalist slaan, aangezien OLAF niet vermeld had dat het onderzoek te maken had met specifiek, reeds gepubliceerd materiaal."

OLAF verklaarde tevens het volgende:

"In de e-mail van de heer [B.] van 11 april 2002 aan medewerkers van OLAF worden twee feiten uiteengezet:

*Journalisten waren in het bezit van interne informatie van het Bureau die zij niet via de officiële kanalen hadden verkregen, en

*Er circuleerden "geruchten" in het Bureau en binnen de Commissie in het algemeen dat er wellicht voor deze documenten betaald was (waarbij zelfs een indicatie van het bedrag werd gegeven).

(...) Ten aanzien van het tweede [van de bovengenoemde feiten] had OLAF uit betrouwbare bronnen, waaronder leden van het Europees Parlement, vernomen dat er mogelijk betaald was voor de documenten. Er werd in dit verband niet verwezen naar een specifieke journalist of persoon die dat gedaan zou hebben. Op basis van deze feiten stelde OLAF een intern onderzoek in om te bepalen of deze informatie met bewijzen gestaafd kon worden."

Het besluit van de Ombudsman inzake klacht 1840/2002/GG

Op grond van de bewijsstukken die hij in bezit had kwam de Ombudsman tot de conclusie dat het betreffende perscommuniqué moest worden opgevat als een verwijzing naar de klager en dat OLAF geen enkel bewijs ter tafel had gelegd dat de in het persbericht geuite beschuldiging ondersteunde. De Ombudsman stuurde daarom een ontwerpaanbeveling naar OLAF waarin hij OLAF uitnodigde de gepubliceerde beweringen betreffende omkoping, die waarschijnlijk zouden worden geïnterpreteerd als een tegen de klager gerichte aantijging, in te trekken.

In zijn gedetailleerde standpunt deelde OLAF de Ombudsman mee dat het Bureau zich had neergelegd bij de ontwerpaanbeveling en dat het op 30 september 2003 een nieuw persbericht had doen uitgaan. Dit persbericht bevatte echter de volgende formulering: "Het onderzoek van OLAF is nog niet afgerond, maar tot op heden heeft OLAF geen bewijs kunnen vinden dat een dergelijke betaling heeft plaatsgevonden."

De Ombudsman was van mening dat OLAF zijn ontwerpaanbeveling op deze manier niet naar behoren had opgevolgd. In zijn besluit van 20 november 2003 tot afsluiting van de zaak plaatste hij de volgende kritische opmerking: "Door te beweren dat er sprake was van omkoping zonder dat daarvoor een afdoende, controleerbare feitelijke basis aanwezig was, heeft OLAF gehandeld op een wijze die niet in verhouding staat tot het doel dat het Bureau met de handeling beoogde. Dit staat gelijk aan wanbeheer."

Verdere ontwikkelingen

Op 19 maart 2004 verrichtte het Belgische Openbaar Ministerie een huiszoeking in het kantoor en het huis van de klager in Brussel, waarbij een groot aantal documenten in beslag werd genomen. Later kwam aan het licht dat deze

onderzoeksmaatregelen gebaseerd waren op informatie die OLAF op 11 februari 2004 naar de Belgische en Duitse autoriteiten had doorgestuurd.⁴

De onderhavige klacht

In de klacht die hij nu bij de Ombudsman heeft ingediend, merkte de klager op dat hij de hand had weten te leggen op kopieën van het dossier dat OLAF op 11 februari 2004 had overgelegd aan de Belgische en Duitse autoriteiten.

Volgens de klager bleek uit de desbetreffende documenten dat het in 2002 door OLAF ingestelde onderzoek gebaseerd was geweest op beweringen die een journalist, de heer G., in maart 2002 had gedaan. De klager was daarom van mening dat de verklaring van OLAF aan de Ombudsman in zaak 1840/2002/GG - inhoudende dat er niet verwezen werd "naar een specifieke journalist of persoon" die voor de documenten betaald zou hebben - manifest onwaar was en dat OLAF, door deze verklaring af te leggen, geprobeerd had de Ombudsman te misleiden. Verder was het volgens de klager duidelijk dat OLAF reeds in maart 2002 de beschikking had gehad over (onjuiste) persoonsgegevens over hemzelf. De klager meende dat de ontkenning van dit feit door OLAF in de brief van 22 augustus 2002, waarnaar het Bureau had verwezen in zijn standpunt inzake klacht 1840/2002/GG, bijgevolg onjuist was geweest. Hij vestigde er voorts de aandacht op dat OLAF in de stukken die het Bureau op 11 februari 2004 aan de Belgische en Duitse autoriteiten had overgelegd, betoogd had dat de klager de enige journalist was die over het vertrouwelijke OLAF-document beschikte. De klager voerde aan dat OLAF daarmee de stelling had verdedigd die het Bureau zo vurig had bestreden in zijn standpunt inzake klacht 1840/2002/GG en dat de verklaringen die OLAF in deze zaak had afgelegd derhalve misleidend waren geweest. Met betrekking tot de verklaring van OLAF in zijn brief van 24 maart 2003 aan de Ombudsman dat het Bureau "uit betrouwbare bronnen, waaronder leden van het Europees Parlement, [had] vernomen dat er mogelijk betaald was voor de documenten", verwees de klager naar een verklaring die op 7 april 2004 was afgelegd door de heer B.⁵, een functionaris van OLAF, ten overstaan van de Commissie begrotingscontrole van het Europees Parlement. Volgens deze verklaring had de heer B. "geen idee" waar de bewering vandaan kwam dat informatie was verkregen van leden van het Europees Parlement; de heer B. had gezegd dat dit mogelijk een "gerucht" was. In de ogen van de klager leek de veronderstelling van de heer B. niet ongegrond en had OLAF de Ombudsman dus misleid door naar geruchten te verwijzen alsof het feiten waren.

De klager beweerde dus dat OLAF in de context van onderzoek 1840/2002/GG onjuiste informatie had verstrekt waarvan verwacht kon worden dat zij de Europese Ombudsman zou misleiden en het onderzoek zou beïnvloeden. Hij verzocht de Ombudsman daarom zijn onderzoek te hervatten en te overwegen een speciaal verslag in te dienen bij het Europees Parlement.

⁴ Het Duitse Openbaar Ministerie had eveneens een onderzoek ingesteld, maar geen opdracht gegeven tot een huiszoeking in het huis of het kantoor van de klager.

⁵ Niet de eerder genoemde woordvoerder van OLAF.

De brief van 9 september 2004 van de klager

Op 9 september 2004 deed de klager de Ombudsman kopieën toekomen van de verslagen die OLAF op 11 februari 2004 naar het Openbaar Ministerie van België en dat van Duitsland had gestuurd.⁶

Deze verslagen bevatten de volgende verklaringen van OLAF die relevant zijn voor de onderhavige zaak:

- Er bestond geen gerede twijfel dat de klager in het bezit van de betreffende documenten was geweest toen hij de twee artikelen schreef die op 28 februari en 7 maart 2002 in de *Stern* verschenen.
- Op 22 maart 2002 had de heer I., een directeur van OLAF, informatie ontvangen volgens welke de klager 8 000 euro had betaald aan iemand bij OLAF voor een aantal documenten die betrekking hadden op de affaire-Van Buitenen. De heer I. legde dit dezelfde dag vast in een notitie. De bron van deze informatie was de heer G., een Duitse journalist.
- Eveneens op 22 maart 2002 had de heer B., de persvoorlichter van OLAF, een ontmoeting met de heer G. Volgens het verslagje dat de heer B. dezelfde dag opmaakte van dit gesprek, had de heer G. hem verteld dat een vriend en collega bij de *Stern* hem had meegedeeld dat de klager iemand bij OLAF betaald had voor bepaalde documenten.
- De aldus ontvangen informatie was, na te zijn geanonimiseerd, in het persbericht van 27 maart 2002 gebruikt.

HET ONDERZOEK

Standpunt van OLAF

In zijn standpunt formuleerde OLAF de volgende opmerkingen:

Wat betreft de verklaringen van OLAF over het persbericht van 27 maart 2002

De verklaringen in verband met het persbericht van 27 maart 2002 die OLAF had afgelegd in de stukken die het Bureau in zaak 1840/2002/GG had ingediend, vormden een nauwgezette toelichting bij het standpunt dat de verwijzing naar "een journalist" van toepassing had kunnen zijn op diverse journalisten die artikelen hadden gepubliceerd waaruit bleek dat zij in het bezit waren van de vertrouwelijke documenten in kwestie. In de brieven van 11 februari 2004 aan het Openbaar Ministerie van België en dat van Duitsland, daarentegen, had OLAF alle informatie over "strafrechtelijk vervolgbare feiten" vermeld die het Bureau tijdens zijn intern onderzoek naar het lek had vergaard, in overeenstemming met artikel 10, lid 2, van Verordening (EG) nr. 1073/1999. Die informatie bevatte onder meer diverse elementen die tot de conclusie leidden dat de klager een kopie van de documenten in

⁶ Tijdens het hierna beschreven onderzoek stuurde ook OLAF kopieën van deze verslagen naar de Ombudsman.

kwestie had bemachtigd en dat de *Stern* mogelijk een geldbedrag had betaald aan personeelsleden van Europese instellingen. In de brieven werd evenwel niet beweerd dat de klager zonder meer de enige persoon was geweest die de betreffende documenten in zijn bezit had gehad.

Dat in de brieven van 11 februari 2004 gedetailleerde informatie over de resultaten van het onderzoek bekend was gemaakt aan de Openbaar Ministeries, stond los van de correctheid van de verklaringen van OLAF tegenover de Ombudsman over het persbericht van 27 maart 2002. OLAF had de informatie die het Bureau in die brieven had onthuld aan de Openbaar Ministeries, nooit openbaar gemaakt voor het grote publiek. Bijgevolg was er niets misleidend aan de verklaringen van OLAF tegenover de Ombudsman over het genoemde persbericht.

Wat betreft de brief van OLAF van 22 augustus 2002

In zijn brief van 29 juli 2002 had de klager OLAF verzocht te bevestigen of het Bureau op enig moment controletechnieken had gebruikt om telefoongesprekken tussen hem en OLAF-medewerkers af te luisteren of hun e-mailcorrespondentie te lezen en zo ja, welke persoonsgegevens er met behulp van deze technieken over hem waren verzameld. De heer I., die het antwoord van OLAF van 22 augustus 2002 geschreven had, had geweigerd de klager meer details van de onderzoekstechnieken te geven dan reeds gebeurd was in het antwoord van OLAF op Parlementaire vraag nr. E1504/02, aangezien dit de effectiviteit van het lopende onderzoek nadelig had kunnen beïnvloeden. De heer. I. had de kennis van OLAF aangaande beweringen over de klager, zoals deze uiteen waren gezet in de brieven van 11 februari 2004, niet beschouwd als persoonsgegevens, omdat hij meende (1) dat OLAF de gegevens niet bewaarde met het doel ze te verwerken en (2) dat de gegevens niet waren verzameld om een dossier aan te leggen over de klager en derhalve niet "in een bestand zijn opgenomen" in de zin van artikel 3 van Verordening (EG) nr. 45/2001 (PB 2001 L 8, blz. 1). De informatie over de beweringen aangaande de klager was in elk geval niet verzameld met behulp van de controletechnieken die het onderwerp waren geweest van de vraag van de klager.

In zijn standpunt inzake klacht 1840/2002/GG had OLAF slechts verklaard dat het Bureau "zijn vragen [van de klager] over het bewaren van persoonsgegevens in verband met hemzelf beantwoord" had. Dit was de enige uitspraak die OLAF hierover gedaan had. De context van de verklaring was de bewering van de klager dat OLAF verzuimd had alle vragen in zijn brief van 29 juli 2002 te beantwoorden en dus had ook deze verklaring specifiek betrekking op het gebruik van controletechnieken.

Wat betreft de verklaringen van OLAF over de e-mail van 11 april 2002 van de heer B.

De verklaring van OLAF dat er "niet verwezen [werd] naar een specifieke journalist of persoon die [voor de documenten betaald] zou hebben" was een antwoord op de uitnodiging van de Ombudsman om een toelichting te geven op de inhoud van de door de heer B. geschreven e-mail van 11 april 2002. OLAF had in zijn reactie de e-mail in zijn geheel geciteerd en vervolgens een alinea gewijd aan een toelichting van de twee stellingen in de e-mail. Er waren in die e-mail geen namen genoemd in

verband met een mogelijke betaling. Met de betreffende verklaring van OLAF tegenover de Ombudsman was slechts gezegd wat al bekend was, d.w.z. dat er in de e-mail geen naam genoemd was in verband met een mogelijke betaling. Bijgevolg was dit geen misleidende verklaring geweest.

Ten aanzien van de verklaring van OLAF dat het uit betrouwbare bronnen, waaronder leden van het Europees Parlement, informatie had ontvangen

Ook deze verklaring was gegeven als toelichting op de interne e-mail van 11 april 2002 van de heer B. en dan met name op de opmerking dat er "'geruchten' [circuleerden] in het Bureau en binnen de Commissie in het algemeen dat er wellicht voor deze documenten betaald was". OLAF had in zijn brief van 24 maart 2003 aan de Ombudsman geschreven dat het Bureau "uit betrouwbare bronnen, waaronder leden van het Europees Parlement, vernomen [had] dat er wellicht voor deze documenten betaald was." OLAF kon slechts herhalen dat dit inderdaad het geval was geweest.

Conclusie

Op basis van de bovengenoemde toelichtingen meende OLAF dat zijn verklaringen tegenover de Ombudsman in zaak 1840/2002/GG volkomen correct en niet misleidend waren geweest.

Opmerkingen van de klager

De klager bleef bij zijn klacht en maakte de volgende aanvullende opmerkingen:

De heer I. had hem onjuiste informatie verschaft. Dit feit was slechts indirect aan de orde gesteld in zijn klacht aan de Ombudsman. OLAF had niet ontkend dat de heer I. in zijn brief van 22 augustus 2002 feitelijk onjuiste informatie had verstrekt. In deze brief had de heer I. het gehad over het officiële adres en telefoonnummer van de klager. Het lag voor de hand dat OLAF deze gegevens niet had bemachtigd door middel van af luister- en analysetechnieken. De verklaring van de heer I. moest dus klaarblijkelijk betekenen dat OLAF geen nadere informatie, uit welke bron dan ook, over hem had opgeslagen. Deze verklaring was dus zowel vanuit objectief als vanuit subjectief oogpunt onwaar. Door in zijn standpunt ten behoeve van de Ombudsman te verwijzen naar de brief van 22 augustus 2002 van de heer I. had OLAF de Ombudsman misleid en blijkbaar geprobeerd de indruk te wekken dat OLAF geen onderzoek naar hem, klager, verrichtte.

De opmerking van OLAF dat "niet verwezen [werd] naar een specifieke journalist of persoon die [voor de documenten betaald] zou hebben" was duidelijk gemaakt in de context van de "betrouwbare bronnen, waaronder leden van het Europees Parlement", waarnaar OLAF verwezen had in zijn brief van 24 maart 2003. De enig mogelijke betekenis van de betreffende passage was dat OLAF zijn onderzoek had ingesteld op basis van verklaringen van getuigen die geen naam van een bepaalde persoon als verdachte hadden genoemd.

OLAF had geen enkel bewijs aangevoerd voor zijn bewering dat het beschikte over verklaringen van leden van het Europees Parlement dat er wellicht door journalisten betaald was voor de documenten in kwestie. OLAF had geen enkele

poging gedaan om uit te leggen waarom de heer B., de voor deze zaak verantwoordelijke OLAF-functionaris, de Commissie begrotingscontrole van het Parlement had meegedeeld dat dergelijke verklaringen hem niet bekend waren. Evenmin had OLAF uitgelegd waarom deze verklaringen niet genoemd waren in de brieven aan de Openbaar Ministeries van België en Duitsland. Bij gebrek aan bewijs van het tegendeel moest dan ook geconcludeerd worden dat OLAF geruchten als feiten had gepresenteerd en daardoor de Ombudsman had misleid.

De klager stuurde een afschrift mee van het verslagje van 22 maart 2002 dat de heer I. voor de directeur van OLAF had opgesteld.

ONTWERPAANBEVELING VAN DE OMBUDSMAN

Ontwerpaanbeveling

Op 2 februari 2005 stuurde de Ombudsman de volgende ontwerpaanbeveling naar OLAF, in overeenstemming met artikel 3, lid 6, van het Statuut van de Europese Ombudsman:

"OLAF zou moeten erkennen dat het onjuiste en misleidende verklaringen heeft afgelegd in de stukken die het Bureau aan de Ombudsman heeft voorgelegd in verband met het onderzoek van de laatste naar aanleiding van klacht 1840/2002/GG."

De Europese Ombudsman gaf de volgende redenen voor de ontwerpaanbeveling:

- 1.1 De klager, een Duitse journalist die werkzaam is voor de *Stern*, had beslag weten te leggen op kopieën van vertrouwelijke documenten van het Europees Bureau voor fraudebestrijding ("OLAF") en deze documenten gebruikt in twee artikelen, die op respectievelijk 28 februari en 7 maart 2002 verschenen. Op 27 maart 2002 publiceerde OLAF een perscommuniqué waarin werd verklaard dat "een journalist" beslag had weten te leggen op een aantal vertrouwelijke OLAF-documenten en dat OLAF daarom besloten had een intern onderzoek in te stellen naar de vermoedelijke onthulling van vertrouwelijke gegevens. Volgens het persbericht zou in dit intern onderzoek ook aandacht worden besteed aan de bewering dat de betreffende documenten waren verkregen "door een ambtenaar te betalen".⁷ De klager en zijn krant vonden dat, hoewel in het perscommuniqué van OLAF geen naam was genoemd, de beschuldiging van omkoping die erin werd geuit niet anders kon worden geïnterpreteerd dan als een beschuldiging aan hun adres. Volgens de klager was deze beschuldiging ongegrond.

⁷ De Engelse tekst van dit persbericht, die beschikbaar is op de website van OLAF, bevat een enigszins afwijkende formulering: "Volgens door het Bureau verkregen informatie heeft een journalist een aantal documenten ontvangen die betrekking hebben op de zogeheten 'affaire-Van Buitenen'. Het is niet uitgesloten dat voor deze documenten betaling heeft plaatsgevonden aan iemand binnen OLAF (of mogelijk een andere EU-instelling)."

Aangezien OLAF weigerde het genoemde persbericht in te trekken, diende de klager een klacht in bij de Ombudsman (klacht 1840/2002/GG). Op 10 december 2002 deed OLAF de Ombudsman zijn standpunt toekomen. Op 24 maart 2003 reageerde OLAF op een verzoek van de Ombudsman om aanvullende informatie.

Op grond van de bewijsstukken die hij in zijn bezit had kwam de Ombudsman tot de conclusie dat het betreffende perscommuniqué moest worden opgevat als een verwijzing naar de klager en dat OLAF geen enkel bewijs ter tafel had gelegd dat de in het persbericht geuite beschuldiging ondersteunde. De Ombudsman stuurde daarom een ontwerpaanbeveling naar OLAF waarin hij OLAF verzocht de bewering dat er sprake was van omkoping in te trekken.

De Ombudsman was van mening dat OLAF zijn ontwerpaanbeveling niet naar behoren had opgevolgd en plaatste in zijn besluit van 20 november 2003 ter afsluiting van de zaak de volgende kritische opmerking: "Door te beweren dat er sprake was van omkoping zonder dat daarvoor een afdoende, controleerbare feitelijke basis aanwezig was, heeft OLAF gehandeld op een wijze die niet in verhouding staat tot het doel dat het Bureau met de handeling beoogde. Dit staat gelijk aan wanbeheer."

Op 19 maart 2004 verrichtte het Belgische Openbaar Ministerie een huiszoeking in het kantoor en het huis van de klager in Brussel, waarbij een groot aantal documenten in beslag werd genomen. Later kwam aan het licht dat informatie die OLAF op 11 februari 2004 naar de Belgische en Duitse autoriteiten had doorgestuurd de aanleiding vormde voor deze onderzoeksmaatregelen⁸.

- 1.2 In augustus 2004 wendde de klager zich opnieuw tot de Ombudsman en diende hij de onderhavige klacht in. De klager wees erop dat hij kopieën had weten te bemachtigen van de brieven die OLAF op 11 februari 2004 naar de Belgische en Duitse autoriteiten had gestuurd. Op grond van de informatie in deze brieven beweerde de klager dat OLAF in de context van onderzoek 1840/2002/GG onjuiste informatie had verstrekt waarvan verwacht kon worden dat zij de Europese Ombudsman zou misleiden en het onderzoek zou beïnvloeden.
- 1.3 In zijn standpunt aangaande de onderhavige klacht stelde OLAF dat zijn verklaringen tegenover de Ombudsman in zaak 1840/2002/GG volkomen correct en niet misleidend waren geweest.
- 1.4 Krachtens artikel 195 van het EG-Verdrag heeft de Europese Ombudsman de opdracht onderzoek te verrichten naar mogelijke gevallen van wanbeheer bij het optreden van de communautaire instellingen en organen. Volgens artikel 2, lid 2, van Besluit 94/262 van het Europees Parlement van 9 maart 1994 inzake het statuut van de Europese ombudsman en de algemene voorwaarden voor de uitoefening van zijn ambt⁹ (het Statuut van de Ombudsman) moet de Ombudsman de betrokken instelling of het betrokken orgaan onmiddellijk na

⁸ Het Duitse Openbaar Ministerie had eveneens een onderzoek ingesteld, maar geen opdracht gegeven tot een huiszoeking in het huis of het kantoor van de klager.

⁹ PB 1994 L 113, blz. 15.

ontvangst van een klacht daarvan op de hoogte stellen. Artikel 3, lid 1, van het Statuut van de Ombudsman bepaalt dat de instelling of het orgaan in kwestie "hem alle dienstige opmerkingen [kunnen] doen toekomen". In artikel 3, lid 2, eerste subparagraaf, van het Statuut van de Ombudsman staat het volgende: "De communautaire instellingen en organen zijn gehouden de gevraagde inlichtingen aan de ombudsman te verstrekken en hem inzage te verlenen van de desbetreffende stukken. Zij kunnen dit alleen weigeren om met redenen omklede motieven van geheimhouding."

- 1.5 In het licht van deze bepalingen stelt de Ombudsman zich op het standpunt dat het niet in overeenstemming zou zijn met de verplichting die voortvloeit uit artikel 3, lid 2, eerste subparagraaf, van het Statuut van de Ombudsman wanneer een instelling of orgaan van de Gemeenschap tijdens een onderzoek onjuiste of misleidende informatie zou verstrekken aan de Ombudsman.
- 1.6 De Ombudsman merkt op dat de klager volgens OLAF verwijst naar vier verklaringen of reeksen verklaringen die in de ogen van de klager onjuist of misleidend waren. Dit lijkt een redelijke interpretatie van de klacht en de Ombudsman zal daarom de vier verklaringen of reeksen verklaringen die OLAF heeft aangeduid onder de loep nemen.
- 1.7 De *eerste* reeks verklaringen die OLAF heeft afgelegd in het kader van het onderzoek van de Ombudsman naar aanleiding van klacht 1840/2002/GG en waartegen de klager bezwaar maakt, betreft het persbericht van 27 maart 2002. In dit persbericht was gerefereerd aan "een journalist" zonder dat daarbij een naam was genoemd. In zijn standpunt van 10 december 2002 over klacht 1840/2002/GG en in zijn antwoord van 24 maart 2003 op het verzoek van de Ombudsman om aanvullende informatie, voerde OLAF een aantal argumenten aan om aan te tonen dat de verwijzing naar "een journalist" van toepassing had kunnen zijn op diverse journalisten die artikelen hadden gepubliceerd waaruit bleek dat zij in het bezit waren van de vertrouwelijke documenten in kwestie. In zijn brief van 24 maart 2003 bracht OLAF voorts te berde dat "de verwijzing (...) ook op om het even welke andere journalist [kon] slaan, aangezien OLAF niet vermeld had dat het onderzoek te maken had met specifiek, reeds gepubliceerd materiaal".

De Ombudsman is het ermeê eens dat de interpretaties die OLAF geeft in zijn brieven van 10 december 2002 en 24 maart 2003 verenigbaar zijn met de bewoordingen van het persbericht of 27 maart 2002. De Ombudsman merkt evenwel op dat uit de brieven die OLAF op 11 februari 2004 aan de Openbaar Ministeries van België en Duitsland duidelijk naar voren komt (1) dat OLAF uit de twee artikelen die op 28 februari en 7 maart 2002 in de *Stern* waren verschenen, had opgemaakt dat de klager in het bezit was van de betreffende documenten, (2) dat OLAF op 22 maart 2002 informatie had ontvangen volgens welke de klager (wiens naam genoemd wordt in de verslagen die diezelfde dag zijn opgemaakt) aan iemand binnen OLAF 8 000 euro had betaald voor een aantal vertrouwelijke documenten en (3) dat de aldus verkregen informatie, na te zijn geanonimiseerd, gebruikt was in het persbericht van 27 maart 2002. Volgens de Ombudsman is het bijgevolg duidelijk dat OLAF de klager, en uitsluitend de

klager, in gedachten had toen het Bureau zijn perscommuniqué van 27 maart 2002 met daarin de verwijzing naar "een journalist" publiceerde. De Ombudsman is van mening dat het weliswaar het goed recht was van OLAF zijn opvatting van de objectieve betekenis van het persbericht uiteen te zetten, maar dat het misleidend was dat OLAF tegenover de Ombudsman niet tevens had aangegeven dat de klager inderdaad de journalist was die het Bureau in gedachten had gehad.

- 1.8 De *tweede* verklaring die door de klager werd gehekel, betreft de bewering van OLAF, in zijn standpunt inzake klacht 1840/2002/GG, dat het Bureau "zijn vragen [van de klager] over het bewaren van persoonsgegevens in verband met hemzelf beantwoord" had. Zoals OLAF bevestigt heeft in zijn standpunt over de onderhavige klacht, werd met deze verklaring bedoeld dat OLAF de vragen van de klager had beantwoord in zijn brief van 22 augustus 2002 aan de klager. In deze brief had OLAF benadrukt dat "wij niet over persoonsgegevens over u beschikken, afgezien van uw werkadres, het telefoonnummer van uw kantoor, etc." In zijn opmerkingen over het standpunt van OLAF heeft de klager duidelijk gemaakt dat deze laatste verklaring zijns inziens onwaar is. Het is waar dat de verklaring van 22 augustus 2002 op zich niet is afgelegd in het kader van het onderzoek van de Ombudsman naar aanleiding van klacht 1840/2002/GG (dat pas later werd ingesteld). Er zij echter opgemerkt dat OLAF in zijn standpunt inzake klacht 1840/2002/GG aanvoerde dat deze verklaring het antwoord was op de vraag van de klager over dat punt. Onder deze omstandigheden concludeert de Ombudsman dat het standpunt van 10 december 2002 van OLAF als volgt moet worden opgevat: (1) de vraag van de klager over persoonsgegevens die OLAF in zijn bezit zou hebben, was beantwoord in de brief van 22 augustus 2002 en (2) dit antwoord was juist. De Ombudsman is daarom van mening dat de vraag of het standpunt van OLAF inzake klacht 1840/2002/GG onjuist of misleidend was, wat dat punt betreft afhangt van de vraag of de brief van 22 augustus 2002 zelf onjuist of misleidend was.

De brief van 22 augustus 2002 is het antwoord op de brief van 29 juli 2002 van de klager. In deze brief had de klager OLAF gevraagd of het Bureau gebruik had gemaakt van afluister- of analysetechnieken in verband met telefoongesprekken of e-mailverkeer en of OLAF daarbij persoonsgegevens over hemzelf had verkregen. De Ombudsman meent dat OLAF in zijn antwoord derhalve had kunnen volstaan met de mededeling dat het niet in het bezit was van persoonsgegevens die verkregen waren via speciale afluister- of analysetechnieken (mits dit ook daadwerkelijk het geval was, uiteraard). Dat is echter niet wat OLAF deed in zijn antwoord van 22 augustus 2002. In dit antwoord werd eenvoudigweg verklaard dat OLAF er te allen tijde voor probeert te zorgen dat zijn onderzoeksmethoden in overeenstemming zijn met de wet en dat "wij niet over persoonsgegevens over u beschikken, afgezien van uw werkadres, het telefoonnummer van uw kantoor, etc."

Dit laatste gedeelte van de verklaring was evenwel onmiskenbaar incorrect. Uit de brieven die OLAF op 11 februari 2004 naar de Openbaar Ministeries in België en Duitsland stuurde, blijkt dat OLAF wel degelijk, op 22 maart 2002, informatie over de klager had ontvangen die verband hield met de onthulling van bepaalde OLAF-documenten. Volgens deze brieven had de heer G., een Duitse journalist,

beweerd dat de klager een bedrag had betaald voor vertrouwelijke OLAF-documenten. Voor de Ombudsman staat het buiten kijf dat hier (ongeacht de vraag of de informatie correct was of niet) sprake is van persoonsgegevens in de zin van Verordening (EG) nr. 45/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 18 december 2000 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door de communautaire instellingen en organen en betreffende het vrije verkeer van die gegevens¹⁰. In artikel 2, onder a) van de Verordening worden "persoonsgegevens" gedefinieerd als "iedere informatie betreffende een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon". De verklaring van de heer G. waarin de klager beschuldigd wordt van omkoping voldoet aan deze voorwaarde. OLAF voerde in dit verband aan dat de heer I., die de brief van 22 augustus 2002 geschreven had, de kennis van OLAF aangaande beweringen over de klager niet beschouwde als persoonsgegevens, omdat hij meende (1) dat OLAF de gegevens niet bewaarde met het doel ze te verwerken en (2) dat de gegevens niet waren verzameld om een dossier aan te leggen over de klager en derhalve niet "in een bestand zijn opgenomen" in de zin van artikel 3 van Verordening (EG) nr. 45/2001. De Ombudsman vindt deze argumenten niet overtuigend. Ook als de betreffende gegevens niet bewaard waren met het doel ze te verwerken of als ze niet in een bestand waren opgenomen (iets waar de klager, niet geheel ten onrechte, vraagtekens bij plaatst), zou dat niets veranderen aan het feit dat ze persoonsgegevens vormden die betrekking hadden op de klager. De Ombudsman vindt het in de huidige context evenmin relevant dat de heer I. persoonlijk van mening zou zijn geweest dat het hier geen persoonsgegevens betrof. Bovendien moet in aanmerking worden genomen dat OLAF, tegen de tijd dat het Bureau in zijn standpunt inzake klacht 1840/2002/GG naar deze verklaring verwees, voldoende tijd had gehad om alle feitelijke en juridische kwesties in connectie met deze zaak te overwegen.

De Ombudsman komt derhalve tot de conclusie dat de verklaring van OLAF in zijn brief van 22 augustus 2002 waarnaar het Bureau verwees in zijn standpunt inzake klacht 1840/2002/GG, inhoudende dat het Bureau niet beschikte over persoonsgegevens over de klager (afgezien van zijn werkadres, het telefoonnummer van zijn kantoor, etc.), incorrect was.

- 1.9 De *derde* verklaring waartegen de klager bezwaar aantekent, betreft de brief die OLAF op 24 maart 2003 aan de Ombudsman stuurde. In deze brief stelde OLAF dat er "niet verwezen [werd] naar een specifieke journalist of persoon die [voor de documenten betaald] zou hebben". In zijn standpunt inzake de onderhavige klacht wees OLAF erop dat deze verklaring een antwoord was op het verzoek van de Ombudsman om een toelichting te geven op de inhoud van de door de heer B. geschreven e-mail van 11 april 2002. Er waren in die e-mail geen namen genoemd in verband met een mogelijke betaling. Volgens OLAF was met de betreffende verklaring slechts gezegd wat al bekend was, d.w.z. dat er in de e-mail geen naam genoemd was in verband met een mogelijke betaling, en was de verklaring dus niet misleidend geweest.

¹⁰ PB 2001 L 8, blz. 1.

De Ombudsman wijst erop dat de verklaring in kwestie onmiddellijk volgt op de opmerking dat "OLAF uit betrouwbare bronnen, waaronder leden van het Europees Parlement, vernomen [had] dat er wellicht voor de documenten betaald was." Zijns inziens ligt het daarom voor de hand te veronderstellen dat elke redelijke lezer dacht dat de daarop volgende verklaring, inhoudende dat er "niet verwezen [werd] naar een specifieke journalist of persoon die [voor de documenten betaald] zou hebben", betekende dat deze "betrouwbare bronnen" niet verwezen hadden naar een specifieke journalist of persoon. De bron waarop OLAF zich baseerde (de heer G.) had echter, zoals eerder uiteengezet, gezegd dat de klager verdacht werd van omkoping. In deze omstandigheden was de verklaring van OLAF op zijn zachtst gezegd misleidend, zo niet volstrekt onjuist.

- 1.10 De *vierde* verklaring waarop de klager kritiek had, is de bewering van OLAF in de brief van 24 maart 2003 dat het Bureau "uit betrouwbare bronnen, waaronder leden van het Europees Parlement, vernomen [had] dat er mogelijk betaald was voor de documenten". In zijn klacht refereerde de klager aan een verklaring die de heer B.¹¹, een functionaris van OLAF, op 7 april 2004 had afgelegd ten overstaan van de Commissie begrotingscontrole van het Europees Parlement. Volgens deze verklaring (zoals zij door de klager werd geciteerd) had de heer B. "geen idee" waar de bewering vandaan kwam dat informatie was verkregen van leden van het Europees Parlement. De heer B. had verklaard dat dit mogelijk een "gerucht" was. In de ogen van de klager had OLAF de Ombudsman dus misleid door naar geruchten te verwijzen alsof het feiten waren. In zijn standpunt inzake de onderhavige klacht voerde OLAF aan dat deze verklaring was gegeven als toelichting op de opmerking van de heer B. in zijn e-mail van 11 april 2002 dat er "geruchten [circuleerden] in het Bureau en binnen de Commissie in het algemeen dat er wellicht voor deze documenten betaald was". OLAF had, zo stelde het Bureau, in zijn brief van 24 maart 2003 toegelicht dat het Bureau "uit betrouwbare bronnen, waaronder leden van het Europees Parlement, vernomen [had] dat er mogelijk betaald was voor de documenten." OLAF gaf nadrukkelijk aan dat het slechts kon herhalen dat dit inderdaad het geval was geweest.

De Ombudsman vestigt de aandacht erop dat de heer B. in zijn e-mail van 11 april 2002 niet schrijft dat de geruchten die hij noemt afkomstig zijn van leden van het Europees Parlement. Bovendien lijkt de formulering van deze e-mail, inhoudende dat deze geruchten circuleerden "in het Bureau en binnen de Commissie in het algemeen", uit te sluiten dat hier op leden van het Europees Parlement gezinspeeld wordt. De Ombudsman merkt voorts op dat OLAF niet gereageerd heeft op de bewering van de klager dat de heer B. ten overstaan van de Commissie begrotingscontrole van het Europees Parlement had gezegd dat hij niet op de hoogte was van dergelijke verklaringen. Hij gaat er daarom van uit dat OLAF erkent dat de klager de opmerkingen van de heer B. tegenover die commissie juist heeft weergegeven. In dit verband moet worden opgemerkt dat de heer B. een van de hoogste OLAF-functionarissen blijkt te zijn die zich met de

¹¹ Niet de eerder genoemde woordvoerder van OLAF.

zaak heeft beziggehouden¹². De Ombudsman neemt daarom aan dat de heer B. een grondige kennis had van het dossier. Aangezien er niet van kan worden uitgegaan dat de heer B. onoprecht is geweest in zijn verklaringen tegenover de Commissie begrotingscontrole, is de meest voor de hand liggende conclusie die uit zijn verklaringen kan worden getrokken dat OLAF in feite geen informatie van deze aard gekregen had van leden van het Europees Parlement. Deze interpretatie wordt bovendien gestaafd door het feit dat in de brieven van 11 februari 2004 aan de Openbaar Ministeries van België en Duitsland geen gewag wordt gemaakt van informatie die door leden van het Europees Parlement zou zijn verstrekt. De Ombudsman wijst erop dat OLAF zelf in zijn standpunt inzake de onderhavige klacht onderstreept heeft dat de brieven van 11 februari 2004 aan de Openbaar Ministeries *alle* informatie bevatten die OLAF tijdens zijn interne onderzoek had verzameld.

In het licht van het bovenstaande is de Ombudsman van mening dat de verklaring van OLAF in zijn brief van 24 maart 2003 dat het Bureau "uit betrouwbare bronnen, waaronder leden van het Europees Parlement, [had] vernomen dat er mogelijk betaald was voor de documenten" onjuist lijkt te zijn geweest.

- 1.11 Op grond van zijn onderzoek naar aanleiding van de onderhavige klacht concludeert de Ombudsman dat OLAF inderdaad, zoals de klager beweerde, incorrecte of misleidende informatie verstrekt heeft in verband met onderzoek 1840/2002/GG.

Gedetailleerd standpunt van OLAF

Na de ontwerpaanbeveling te hebben ontvangen heeft OLAF, in overeenstemming met artikel 3, lid 6, van het Statuut van de Europese Ombudsman, op 8 maart 2005 een gedetailleerd standpunt verzonden.

In dit gedetailleerde standpunt plaatste OLAF de volgende opmerkingen:

Wat de *eerste* reeks verklaringen betreft, had de klager in klacht 1840/2002/GG beweerd dat "OLAF (...) onrechtmatig [had] gehandeld door in zijn persbericht van 27 maart 2002 en in verklaringen tegenover de *European Voice* beweringen inzake omkoping in de openbaarheid te brengen die slechts konden worden opgevat als aantijgingen aan het adres van de klager en zijn krant". De verklaringen van OLAF in de stukken die het Bureau op 10 december 2002 en 24 maart 2003 aan de Ombudsman had doen toekomen, vormden een reactie op deze bewering. Zij waren specifiek gericht op de interpretaties die gegeven konden worden aan de verklaring in het persbericht en op de vraag of het waar was dat de aantijgingen van omkoping uitsluitend konden worden opgevat als aantijgingen aan het adres van de klager en zijn krant. Het feit dat OLAF op 22 maart 2002 informatie had ontvangen die erop wees dat de klager de omkoopsom had betaald, stond los van de vraag of de verklaring van OLAF over het persbericht misleidend was. Er was OLAF niet gevraagd uiteen te zetten over welke informatie het Bureau in die tijd feitelijk beschikte.

¹² Zijn naam komt voor in het verslag dat op 11 februari 2004 naar het Belgische Openbaar Ministerie is gestuurd.

Wat de *tweede* verklaring betreft: OLAF had niet geprobeerd de Ombudsman misleidende of onjuiste informatie te verschaffen. De brief van 22 augustus 2002 van OLAF was gebaseerd op de interpretatie van artikel 2, onder a), van Verordening (EG) nr. 45/2001 die OLAF destijds (augustus 2002) hanteerde. Het Hof van Justitie had nog geen uitspraak gedaan over de interpretatie van dit artikel en er was op dat moment een zaak over deze kwestie aanhangig bij het Hof. OLAF gaf echter toe dat de bredere interpretatie van de wetgeving die de Ombudsman hanteerde van meer inzicht getuigde. Het Bureau zou derhalve in het vervolg de interpretatie van de Ombudsman van dit artikel aanhouden, tenzij en totdat het Hof anders bepaalde. Bovendien zou OLAF in de nabije toekomst een kennisgeving indienen bij de Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming en om een voorafgaand onderzoek vragen conform de artikelen 27 en 46, onder j), van de verordening, met betrekking tot de verwerking door OLAF van persoonsgegevens in verband met het onderzoek naar vermoedelijke strafbare feiten.

Wat de *derde* verklaring betreft: OLAF had in de veronderstelling verkeerd dat de vraag die de Ombudsman het Bureau had voorgelegd betrekking had op de e-mail van 11 april 2002 van de heer B.; OLAF kon slechts herhalen dat zijn verklaring dat er "niet verwezen [werd] naar een specifieke journalist of persoon die [voor de documenten betaald] zou hebben" een uitleg van de inhoud van de e-mail was geweest. Het was niet de bedoeling van OLAF geweest de Ombudsman te misleiden.

Wat de *vierde* verklaring betreft: op 11 maart 2002 was de directeur-generaal van OLAF voor de Commissie begrotingscontrole van het Europees Parlement in Straatsburg verschenen om vragen te beantwoorden over de gelekte vertrouwelijke informatie. Bij die gelegenheid hadden verschillende leden van de commissie hem te kennen gegeven dat ze hadden gehoord dat er mogelijk was betaald voor het gelekte document. Hoewel deze verklaringen geen concrete details bevatten, had de directeur-generaal van OLAF er toch een zeker gewicht aan toegekend, omdat het verklaringen waren van leden van het Europees Parlement. Omdat het echter om informatie uit de tweede hand ging, had de directeur-generaal van OLAF hierover geen aantekening voor het dossier gemaakt en in het officiële dossier over de zaak was er dus geen aanwijzing dat deze informatie bestond. Om dezelfde reden was deze informatie niet meegestuurd met de gegevens die OLAF aan de Belgische en Duitse gerechtelijke autoriteiten had verstrekt.

De heer B.¹³ was pas per 1 november 2002 bij OLAF komen werken en pas toen hij op 1 november 2003 was aangesteld als waarnemend adviseur voor interne onderzoeken, kreeg hij de verantwoordelijkheid voor deze zaak. Hij was dus niet eens werkzaam voor OLAF toen de directeur-generaal deze informatie had ontvangen. Aangezien de betreffende verklaringen nooit in het dossier waren opgenomen, hoefde het geen verbazing te wekken dat de heer B. ze niet uit de eerste hand kende. De verklaring in de brief van 24 maart 2003 en de uitspraak die de heer B. had gedaan tijdens de hoorzitting in de Commissie begrotingscontrole waren daarom niet met elkaar in strijd.

¹³ Niet de eerder genoemde woordvoerder van OLAF.

OLAF besloot met de woorden dat het Bureau zich om bovenstaande redenen niet kon neerleggen bij de conclusie van de Ombudsman dat het misleidende verklaringen had afgelegd tegenover de Ombudsman.

Opmerkingen van de klager

De klager merkte het volgende op:

OLAF had geen enkel nieuw en overtuigend argument aangevoerd dat aanleiding gaf de conclusies van de Ombudsman in twijfel te trekken. Hooggeplaatste functionarissen van OLAF hadden dus welbewust onjuiste verklaringen afgelegd met het doel het onderzoek van de Ombudsman betreffende zaak 1840/2002/GG te beïnvloeden. Gezien de ernst van de zaak moest een speciaal verslag worden voorgelegd aan het Europees Parlement.

Wat de *eerste* reeks verklaringen betreft: OLAF had zelf, in zijn brief van 11 maart 2004 aan de Belgische autoriteiten, duidelijk toegegeven dat de verwijten in zijn persbericht van 27 maart 2002 en in de verklaringen tegenover de *European Voice* uitsluitend gericht waren geweest tegen de klager.

Wat de *tweede* verklaring betref, had OLAF herhaald dat de heer I. van mening was geweest dat de gegevens over de beschuldigingen van de heer G. jegens hem (de klager) niet bewaard waren met het doel ze te verwerken en dat de informatie niet in een dossier was opgenomen. Dit was echter manifest onjuist. De heer I. had in zijn notitie van 22 maart 2002 zelf geschreven dat "wij ons onderzoek voortzetten" en dat de Commissie "de journalist waarschijnlijk ten voorbeeld zal willen stellen als er bewijs gevonden wordt". Zoals vermeld was in de brief van OLAF aan de Belgische autoriteiten, was in het perscommuniqué van 27 maart 2002 al gebruik gemaakt van de verklaringen van de heer G. Het was ondenkbaar dat de heer I. niet op de hoogte zou zijn geweest van dit persbericht. Ook moest de directeur-generaal van OLAF geweten hebben hoe er met de verklaringen van de heer G. was omgegaan, temeer daar de heer G. op 9 december 2002, één dag voordat OLAF zijn standpunt inzake klacht 1840/2002/GG naar de Ombudsman had gestuurd, formeel door OLAF was gehoord.¹⁴ Het was ondenkbaar dat de directeur-generaal van OLAF niet zou zijn nagegaan wat de stand van zaken in de procedure was voordat hij naar de Ombudsman schreef. De directeur-generaal van OLAF had de Ombudsman dus ontwifelbaar en welbewust misleid door te verzuimen de verklaring recht te zetten die de heer I. op 22 augustus 2002 had afgelegd.

Wat de *derde* verklaring betreft: de toelichtingen van OLAF zouden betekenen dat het Bureau zijn onderzoek gebaseerd had op uitspraken van zijn eigen woordvoerder. Dit zou klinkklare onzin zijn.

Wat de *vierde* verklaring betreft, hielden de verklaringen van OLAF alleen maar een bevestiging in van de conclusies van de Ombudsman. Alles wees erop dat de vermeende verklaringen van leden van het Parlement nooit waren afgelegd. Gelet op het belang dat OLAF toekende aan de geruchten die waren doorverteld door de heer G.

¹⁴ De klager heeft de Ombudsman een kopie verstrekt van de notulen van deze hoorzitting.

zou het onbegrijpelijk zijn als de directeur-generaal van OLAF geen gebruik had gemaakt van de mogelijkheid de betreffende leden van het Parlement te vragen naar de eventuele bronnen van de informatie in kwestie. De directeur-generaal van OLAF had niet eens uitgelegd waarom hij de heer B. niet op de hoogte had gesteld van de vermeende verklaringen van leden van het Parlement. Dr. Gabriele Stauner, lid van het Europees Parlement, had OLAF op 5 april 2004 schriftelijk laten weten dat er tijdens de bijeenkomst van de Commissie begrotingscontrole op 7 april 2004 vragen aan het Bureau zouden worden gesteld over de verklaringen die leden van het Parlement zouden hebben afgelegd. Het was nauwelijks voor te stellen dat de heer B. in deze omstandigheden de zaak niet intern zou hebben gecontroleerd voordat hij voor de commissie verscheen. In elk geval had de directeur-generaal van OLAF op zijn minst de namen moeten noemen van de betrokken leden van het Europees Parlement om zijn verklaring geloofwaardig te maken. Dit had hij echter niet gedaan.

Beoordeling van het gedetailleerde standpunt van OLAF door de Ombudsman

De Ombudsman stelt zich op het standpunt dat OLAF feitelijk geweigerd heeft zijn ontwerpaanbeveling in haar geheel te accepteren. In verband met de tweede verklaring waarnaar in de ontwerpaanbeveling verwezen wordt, heeft OLAF weliswaar aangegeven dat het in de toekomst de interpretatie zal aanhouden die de Ombudsman hanteert van artikel 2, onder a), van Verordening (EG) nr. 45/2001, tenzij en totdat het Hof anders bepaalt, maar de Ombudsman merkt op dat OLAF desondanks tevens zijn conclusies aangaande deze verklaring verwerpt.

Na zorgvuldige bestudering van het gedetailleerde standpunt van OLAF, is de Ombudsman van mening dat OLAF geen degelijke en nieuwe argumenten te berde heeft gebracht met betrekking tot de *eerste drie* verklaringen (of reeksen verklaringen) die in de ontwerpaanbeveling behandeld zijn. De Ombudsman kan dus slechts de conclusies die hij ten aanzien van deze verklaringen getrokken had, bevestigen.

Wat de *vierde* verklaring aangaat, merkt de Ombudsman op dat OLAF refereert aan informatie uit de tweede hand die de directeur-generaal naar eigen zeggen op 11 maart 2002 zou hebben gekregen van leden van het Parlement tijdens een bijeenkomst van de Commissie begrotingscontrole in Straatsburg. De Ombudsman merkt echter eveneens op dat de directeur-generaal van OLAF geen notitie over deze informatie had gemaakt ten behoeve van het dossier, hoewel hij de betreffende verklaringen "een zeker gewicht" had toegekend.

De Ombudsman vindt het moeilijk te begrijpen waarom OLAF meende in zijn brief van 24 maart 2003 aan de Ombudsman te moeten verwijzen naar informatie "uit betrouwbare bronnen, waaronder leden van het Europees Parlement", terwijl OLAF zelf (1) toegeeft dat de vermeende verklaringen geen concrete details bevatten maar slechts uit informatie uit de tweede hand bestonden, (2) vindt dat de informatie niet belangrijk genoeg was om er een notitie van te maken voor het dossier en (3) erkent dat de betreffende informatie niet genoemd werd in de brieven aan de Belgische en Duitse autoriteiten, in weerwil van het feit dat OLAF beweerde dat deze brieven *alle* informatie bevatten die het had verzameld. Voorts is de Ombudsman er nog steeds niet van overtuigd dat de verklaringen die de heer B. op 7 april 2004 heeft afgelegd tegenover de Commissie begrotingscontrole van het Europees Parlement in

overeenstemming kunnen zijn met de bovengenoemde verklaring van 24 maart 2003 van OLAF. Zoals de klager correct heeft opgemerkt, heeft het Parlementslid dr. Gabriele Stauner voorafgaand aan de genoemde bijeenkomst van de Commissie begrotingscontrole de directeur-generaal van OLAF een aantal vragen gestuurd. De leden van de commissie en de Europese Ombudsman hebben een afschrift van deze brief ontvangen. Een van de vragen van dr. Stauner betrof de voornoemde verklaring van OLAF in de brief van 24 maart 2003 aan de Ombudsman (waaruit dr. Stauner in haar brief citeerde). Aangenomen dat de heer B. (die OLAF tegenover de commissie vertegenwoordigde) naar behoren geïnstrueerd was en voldoende kennis had van het dossier, laten de uitspraken van de heer B. ten overstaan van de commissie nauwelijks een andere interpretatie toe dan die welke inhoudt dat OLAF niet op de hoogte was van dergelijke verklaringen van leden van het Europees Parlement.

In ieder geval heeft OLAF, zoals de klager ook terecht opmerkt, nog altijd geen enkele poging gedaan zijn bewering te onderbouwen door de namen te noemen van de Parlementsleden die de betreffende informatie zouden hebben gegeven.

In deze omstandigheden is de Ombudsman van mening dat ook zijn conclusies aangaande de *vierde* verklaring geldig blijven.

AANBEVELING VAN DE OMBUDSMAN

Op basis van het bovenstaande herformuleert de Ombudsman zijn ontwerpaanbeveling als aanbeveling aan de Commissie als volgt:

OLAF zou moeten erkennen dat het onjuiste en misleidende verklaringen heeft afgelegd in de stukken die het Bureau aan de Ombudsman heeft voorgelegd in verband met het onderzoek van de laatste naar aanleiding van klacht 1840/2002/GG.

Het Europees Parlement kan overwegen de aanbeveling als resolutie aan te nemen.

Straatsburg, 12 mei 2005

P. Nikiforos DIAMANDOUROS